

Maryja jako Nowa Ewa w nauczaniu Ojców Kościoła

1. Św. Justyn Męczennik (c. AD 100–165)

... bośmy zrozumieli, że nim jest i że przed wszystkimi stworzeniami wyszedł z Ojca mocą i ... stał się człowiekiem przez Dziewicę, by owo nieposłuszeństwo węzowe tą samą drogą, jaką się rozpoczęło, również do końca dobiegło. Ewa bowiem jako dziewica nienaruszona poczęła słowo węzowe i zrodziła nieposłuszeństwo i śmierć. Wiarę natomiast i radość poczęła Dziewica Maryja, gdy jej anioł Gabriel zwiastował dobrą nowinę, że Duch Święty zstąpi na nią i Moc Najwyższego Swym cieniem ją ogarnie, że dlatego też to Święte, co się z niej narodzi, jest Synem Bożym. Odpowiedziała więc: „Niech mi się stanie według słowa twego”. (Dialog z Tryfonem, 100, [w:] Pisma Ojców Kościoła, J. Sajdak [red.], Poznań 1926)

2. Św. Ireneusz (c. AD 130–202)

Jak Ewa mając Adama za męża, będąc jednak panną, przez swe nieposłuszeństwo stała się dla siebie i całego rodzaju ludzkiego przyczyną śmierci, tak Maryja mając wyznaczonego męża, pozostając jednak panną, przez swe posłuszeństwo, stała się dla siebie i dla całego rodzaju ludzkiego przyczyną zbawienia. [...] Bo tak tylko mogło to, co było związane, zostać rozwiązane przez zerwanie więzów. Pierwsze węzły zostały związane przez drugie i drugie uwolniły pierwsze. [...] Tak też węzeł nieposłuszeństwa Ewy został rozwiązany przez posłuszeństwo Maryi. (Przeciw herezjom, III, 22, [w:] Ojcowie Kościoła greccy i syryjscy. Teksty o Matce Bożej. Ks. W. Kania

[red.], Niepokalanów 1981).

Chociaż jedna była nieposłuszna Bogu, druga była przekonana do posłuszeństwa Bogu, tak aby Dziewica Maryja stała się orędowniczką dziewicy Ewy. I tak jak ludzkość została przywiązana do śmierci przez dziewicę, tak została uwolniona przez dziewicę: waga została zrównoważona – nieposłuszeństwo dziewicy przez posłuszeństwo dziewicy. (Przeciw herezjom, V, 19, 1; tłum. wł.).

A więc jak przez nieposłuszeństwo dziewicy człowiek upadł, a upadając umarł, tak, przez dziewicę, która była posłuszna Słowu Bożemu, człowiek na powrót ożył i przyjął życie. [...] Trzeba było bowiem zjednoczyć i streścić Adama w Chrystusa, aby to, co śmiertelne wchłonięte zostało przez nieśmiertelność, a Ewa przez Maryję, aby dziewica stała się orędowniczką dziewicy i usunęła dziewicze nieposłuszeństwo przez posłuszeństwo dziewicy. (Wykład nauki apostoelskiej, 33, W. Myszor [red.], Kraków 1997).

3. Tertulian (c. AD 155–220)

Przeto skoro takim był według tradycji pierwszy Adam, to słusznie Bóg wydał następnego Adama albo Adama ostatniego, jak mówi Apostoł (1 Kor 15, 45), z ziemi czyli z ciała jeszcze nienaruszonego zrodzeniem. W ten sposób stał się on duchem ożywiającym. A jednak nie chcę zaprzestać wykorzystywać imienia Adama. Dlaczego Apostoł nazwał Chrystusa Adamem, skoro człowiek w nim nie pochodził z ziemi? Lecz tego twierdzenia i rozum bron: Bóg na skutek rywalizującego działania odzyskał obraz i podobieństwo (Rdz 1, 26), które zabrał diabeł.

Słowo – budujące kazamaty śmierci – wśliznęło się do Ewy jeszcze dziewicy, tak samo Słowo Boże budujące przybytek życia powinno wejść do Dziewicy, aby ta sama płeć, która sprowadziła zgubę, doprowadziła do zbawienia. Ewa uwierzyła wężowi, Maryja uwierzyła Gabrielowi. Grzech Ewy, polegający na wierze okazanej diabłu, Maryja naprawiła wierząc aniołowi. (O Ciele

Chrystusa, 17, [w:] Teksty o Matce Bożej. Ojcowie Kościoła łacińscy. Tłum. W. Eborowicz, W. Kania, Niepokalanów 1981).

4. Św. Cyryl Jerozolimski (c. AD 313–386)

Przez dziewicę, przez Ewę, śmierć przyszła, przez Dziewicę, to znaczy z Dziewicy miało objawić się życie. Gdy tamta dała się oszukać wężowi, ta miała otrzymać radosną wieść of Gabriela. (Katecheza: „Który przyjął ciało i stał się człowiekiem”, 15, [w:] Ojcowie Kościoła greccy i syryjscy. Teksty o Matce Bożej. Ks. W. Kania [red.], Niepokalanów 1981).

5. Św. Hieronim (c. AD 347–420)

Skoro zaś Dziewica poczęła w żywocie i porodziła nam Syna, „którego panowanie na ramieniu Jego, Boga, Mocnego, Ojca przyszłego wieku” (Iz 9, 6), przekreślone zostało przekleństwo. Śmierć przez Ewę, życie przez Maryję (Listy, XXII, 21, tłum. J. Czuj, Warszawa 1952).

6. Św. Ambroży (c. AD 339–397)

Przez mężczyznę i kobietę ciało zostało wyrzucone z raju; przez dziewicę zostało połączone z Bogiem (Listy, LXIII, xxxiii, tłum. wł.).

Bóg stworzył Adama z ziemi dziewiczej – Chrystus narodził się z dziewicy. Pierwszy był stworzony na obraz Boży (Rdz 1, 27), drugi był obrazem Bożym. Adam ma pierwszeństwo nad wszystkimi nierozumnymi zwierzętami (Rdz 2, 19). Chrystus nad wszystkimi żyjącymi. Przez kobietę głupota, przez Dziewicę mądrość. (Wykład Ewangelii według św. Łukasza, IV, 7, [w:] Teksty o Matce Bożej. Ojcowie Kościoła łacińscy. Tłum. W. Eborowicz, W. Kania, Niepokalanów 1981).

7. Św. Augustyn

Otrzymał On bowiem od nas ciało i ofiarował je. Ale skąd je otrzymał? Z łona Maryi Panny, aby ofiarować czyste ciało za nieczyste. (Kazanie o Psalmie 149, 2, tłum. wł.).

Z tym łączy się wielka tajemnica, że skoro przez niewiastę śmierć na nas przyszła, życie nam przez Niewiastę się zrodziło, aby od obydwóch natur, żeńskiej i męskiej, zwyciężony diabeł doznawał udręczeń, ponieważ cieszył się z upadku obydwóch, a za mało byłoby kary dla niego, gdyby obydwie natury były w nas wybawione, a nie przez obydwie bylibyśmy wybawieni. (Chrześcijańska walka, XXII, 24, [w:] św. Augustyn, *Pisma Katechetyczne*. W. Budzik (przekład), Poznań 1929, język uwspółcześniono).

[...] ale jest oczywiście matką Jego cielesnych członków, którymi my jesteśmy; ponieważ miała ona swój udział w miłości, by urodzili się wierni w Kościele [...]. (O świętym dziewictwie, VI, 6, [w:] św. Augustyn, *Pisma Monastyczne*, P. Nehring (przekład), Kraków 2002).

Jako że nasz pierwotny upadek nastąpił, gdy kobieta poczęła w sercu truciznę węża, nie jest zaskoczeniem, że nasze zbawienie przyszło, gdy kobieta poczęła w swym łonie ciało Wszchemogącego. Oboje, mężczyzna i kobieta, upadli: oboje musieli zostać przywrócony. Przez kobietę zostaliśmy posłani na zgubę: dzięki kobiecie przywrócono nam zbawienie. (Kazanie 289, ii, tłum. wł.).